

کلام

سال دوم - شماره بیست و چهارم - هفته سوم آذرماه ۱۳۹۹
نشریه روابط عمومی کانون وکلای دادگستری مرکز

کانون وکلای دادگستری مرکز

بزرگداشت روز جهانی حقوق بشر

تحمید حق دفاع تهدید حق بشر

بیانیه رییس کانون وکلای دادگستری مرکز به مناسبت هفتاد و دومین سالگرد تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر

«استقلال نهاد وکالت ، ضامن تحقق پذیری حقوق بشر است»

به عنوان نمایندهٔ وکلای دادگستری عضو کانون مرکز از همهٔ مقامات و دست‌اندرکاران حوزهٔ قضا و سیاست عمومی کشور می‌خواهم به رهاورد تاریخی اصل استقلال کانون‌های وکلا احترام گذارند و ایجاد نقصان و خلل در بنیادهای نهاد وکالت و تضییع حقوق شهروندی را تاب نیاورند. تردیدی نیست که با همبستگی همهٔ وکلا و کنشگران عرصهٔ حقوق بشر خصوصاً وکلای داوطلب و گمنامی که ایثارگرانه برای ارتقا و تحکیم حقوق بشر همت می‌گارند، می‌توان به تحقق بیشترآبادی و آزادی و رفاه و امنیت و تکریم عموم شهروندان چشم داشت. روز جهانی حقوق بشر فرصتی نیکو برای یادآوری تکالیف انسانی ما برای برپایی جهانی امن، آزاد و آباد برای همهٔ ساکنان روی زمین است. «این روز بر همهٔ کنشگران این عرصه مبارک‌باد».

وکلا در راه اعتلای حقوق بشر متجلی شود. تحدید و تعرض به استقلال کانون وکلای دادگستری بی‌گمان اثر سوء بردفاع از حقوق اساسی مردم بر جای خواهد گذاشت. حق دفاع تضمین‌گر تحقق تمام حقوق و آزادی‌هایی است که در معرض نقض قرار دارند. اگر امکان دفاع حرفه‌ای از قربانیان تضییع حقوق بشر، از وکلای مستقل و آزاده سلب شود، عدالت قضایی رخت برخواهد بست و از حقوق بشر جزاسمی بی‌مسما باقی نخواهد ماند. کمیسیون حقوق بشر کانون وکلای دادگستری مرکز با درک صحیح مخاطرات پیدا و پنهانی که استقلال نهاد وکالت را تهدید می‌کند، شعار «تحدید حق دفاع، تهدید حق بشر» را برای پاسداشت هفتاد و دومین سالگرد روز جهانی حقوق بشر برگزیده است تا در این هنگامهٔ دشوار تاریخی، اذهان عمومی را به اهمیت استقلال نهاد وکالت در تضمین حقوق بشر حساس سازد و تصمیم‌سازان حوزهٔ عمومی را به لزوم توجه به نتایج ناگزیر برخی تصمیمات و آثار جبران‌ناپذیر آنها بر چشم‌انداز کلان حقوق انسانی و شهروندی فرابخواند.

روز جهانی حقوق بشر، از آن روی فرخنده است که جهانیان را به عدالت، صلح، آزادی و زیست کرامت مند رهنمون می‌سازد. بی‌گمان تضمین حقوق و آزادی‌های عمومی بشر بدون وجود دادگستری عدالت‌بنیاد و وکیل دادگستری آزاده و مستقل ناشدنی است و این دو بال فرشتهٔ عدالت باید در تضمین این حقوق به یاری یکدیگر اهتمام ورزند. وکلا، نهاد‌های مدنی و در رأس آن‌ها کانون وکلا باید از کلیهٔ حقوق و آزادی‌های آحاد مردم دفاع کنند. وکلا از طریق آموزش حقوق و آزادی‌های عمومی در سطح جامعه می‌توانند نقش مهمی در پیشرفت و توسعهٔ حقوق بشر ایفا نمایند. نهاد وکالت و کانون وکلا به عنوان رکن اثربخش جامعهٔ مدنی ایران، افزون بر مسئولیت حرفه‌ای، رسالتی عمومی برای خود قائل است و می‌کوشد نگاهی مسئولیت‌پذیر، اخلاقی و متعهد به چشم‌انداز تحقق خیر عمومی را ترویج نماید. اکنون، باید بیش از همیشه، با همبستگی، انسجام و همت جامعهٔ وکالت، حول محور حقوق عمومی و بشر، کیان و مرجعیت کانون‌های

نقش وکلا در حمایت از حقوق بشر

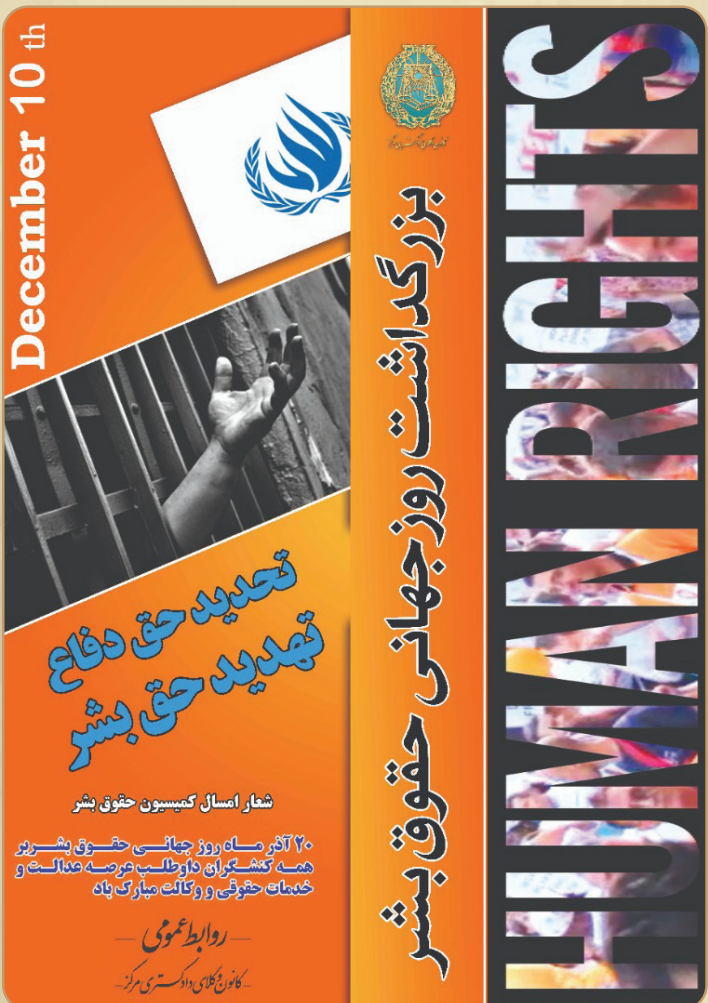
دکتر باقر انصاری

وکیل دادگستری و استاد دانشگاه

شناسایی حقوق بشر اگرچه گام مهمی در احترام به حقوق و آزادی‌های افراد است چنانچه با حمایت کافی همراه نشده و احترام به این حقوق در نظام حقوقی کشور نهادینه نشود صرفاً به تدوین فهرست آرزوها منجر می‌شود که در عمل، رعایت نمی‌شوند. منظور از حمایت کافی آن است که هر فردی بتواند در صورت تعرض به حقوق خود، از امکان دادخواهی و احقاق حق برخوردار شده و اقدام قانونی کارآمد برای دفاع از حقوقش را انجام دهد. در این میان وکلا، چه به صورت انفرادی و چه در قالب کانون‌های وکلا، افزون بر نقش مهمی که در شناسایی حقوق دارند نقش و مسئولیت کلیدی در تضمین رعایت حقوق بشر دارند. تجربه تاریخی نیز نشان می‌دهد که در بسیاری از کشورها، وکلا نیروی پیش‌برنده جنبش‌های حق‌خواهی و عدالت‌طلبی و برابری خواهی، بوده‌اند. وکالت، حرفه‌ای است با ماهیتی خاص و منحصر بفرد. این حرفه از یک سو با اهداف و ارزش‌های اساسی همچون عدالت، آزادی و انسانیت پیوند دارد که امر وکالت را در حد فضیلت ارتقا داده و مسئولیت‌های اخلاقی و اجتماعی مهمی بر عهده وکلا قرار می‌دهند و از سوی دیگر، به حمایت از حقوق و منافع موکلان در دستگاه قضایی محدود می‌شود و تعهدات قراردادی و التزامات قانونی خاصی را متوجه آنها می‌کند. بعد نخست این حرفه با آزادی عمل و ابتکار و کنشگری اجتماعی وکلا

ملازمه دارد و بعد دومش با محدود بودن ابتکارات آنها در دستگاه قضایی. این حرفه با هر دو بعد مذکور در نظام بین‌المللی حقوق بشر مورد توجه واقع شده است. در واقع، همه وکلایی که به دنبال تحقق اهداف متعالی و مورد حمایت نظام بین‌المللی حقوق بشر همچون عدالت و آزادی هستند یا برای تحقق حاکمیت قانون که به نوبه خود تضمین‌کننده حقوق بشر است تلاش می‌کنند در زمرهٔ مدافعان حقوق بشر اند اعم‌از اینکه از این وصف خود آگاه باشند یا نباشند. از این لحاظ، وکلا، نه در مقابل دولت که در کنار دولت و برای رعایت حقوق بشر فعالیت می‌کنند. از منظر دیگر، وکلا باید به منافع موکلان خود وفادار باشند و کلیه تدابیر قانونی را برای دفاع از خواسته آنها اتخاذ کنند و همانند مطالبه‌گران خصوصی اقدام کنند. تحقق چنین اهدافی منوط به استقلال وکلا از فشارها و تهدید و تطمیع‌های بیرونی و رعایت بی‌طرفی و داشتن وارستگی‌های اخلاقی برای توفیق در نمایندگی منافع موکلان خود است. در کشورهایی که حمایت از حقوق بشر نهادینه شده است نمایندگانی از نهاد وکالت در فرایندهای مربوط به حمایت از حقوق بشر مشارکت دارند. برای مثال، وکلا در نهادهای ملی حمایت از حقوق بشر حضور دارند یا در قالب تشکیلات خاصی با عنوان «وکلا ی حقوق بشر» به صورت خاص به دفاع از حقوق بشر مشغول هستند. در نظام حقوقی ما حقوق بشر در حد فهرست آرزوها و شاید کمی فراتر، شناسایی شده است اما احترام به آن نهادینه نشده است. با توجه به اینکه در کشور ما هنوز نهاد ملی حقوق بشر به معنای دقیق کلمه وجود ندارد، هر یک از وکلا و نیز کانون‌های وکلا می‌توانند کنشگری مؤثری در این زمینه ایفا کنند. به نظر می‌رسد تاکنون این کنشگری را عمدتاً تعدادی از وکلا به صورت انفرادی دنبال کرده‌اند و کنشگری کانون‌های وکلا در این زمینه چندان محسوس نبوده است. کانون‌های وکلا باید

تجربه تاریخی نشان می‌دهد
که در بسیاری از کشورها، وکلا
نیروی پیش‌برنده جنبش‌های
حق‌خواهی و عدالت‌طلبی و
برابری خواهی، بوده‌اند

در عین حال که سپر حمایتی از اعضای خود هستند و از حقوق وکلایی که در راه دفاع از حقوق بشر، قربانی اتهامات می‌شوند آشکارا و قویاً دفاع کنند در مباحثات عمومی و ابتکارهای راجع به وضع یا اصلاح قوانین و اجرای عدالت در کشور، مشارکت کنند و صدای آنها شنیده شود. این نهادها بر اساس مسئولیت اجتماعی خود باید نظارت و مراقبت کنند تا سیاستگذاری‌ها، قانونگذاری‌ها، امور اداری و اجرایی کشور و رسیدگی‌های قضایی با موازین حقوق بشر سازگار باشد. برای وجود یک دادگستری و کانون وکلای مقتدر و مستقل تلاش کنند و با هر گونه سوءاستفاده از قدرت برای پیشگیری یا محدود کردن دسترسی به عدالت مخالفت کنند. بنابراین، پایش امور عمومی جامعه و موضع‌گیری دربارهٔ آنها از حقوق وکلا و کانون‌های وکلا است. به همین دلیل وکلا، همگی از مدافعان حقوق بشر هستند چه خود را به این عنوان بخوانند چه نخوانند.

اطلاعیه کمیسیون رفاه کانون وکلای دادگستری مرکز

کمیسیون رفاه کانون وکلای دادگستری مرکز جهت امور رفاهی وکلا از همکاران محترم وکیل عضو کانون مرکز دعوت به همکاری می نماید، خواهشمند است چنانچه تمایل به همکاری با این کمیسیون را دارید از طریق ایمیل روابط عمومی به نشانی: pr.icbar.ir@gmail.com اعلام همکاری نمایید. روابط عمومی کانون وکلای دادگستری مرکز.

سال دوم - شماره بیست و چهارم - هفته سوم آذرماه ۱۳۹۹
نشریه روابط عمومی کانون وکلای دادگستری مرکز

شماره بیست و سوم گاهنامه

روابط عمومی کانون وکلای دادگستری مرکز

ویژه ۱۲ آذرماه روز قانون اساسی

منتشر شد.

مجید ناظمی

وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوق بشر

ضمن تبریک این روز میمون به همه دوستداران حقوق بشر لازم است بیان شود وقتی سخن از حقوق بشر به میان می آید دقیقاً همان ابتدایی ترین حقوق هر فردی است که می تواند به طور ذاتی و به صرف انسان بودن از آن بهره مند شود. هر چند هنوز شاهدیم که افراد از نظر نژادی، ملیت، دین و مذهب، جنسیت، رنگ، زبان، گرایش جنسی و مکان زندگی و غیره حقوق اولیه و ابتدایی ترین انتخاب شان مورد تضییع قرار می گیرند که موجب نگرانی و دغدغه جامعه حقوق بشری است در حالی که با روش، تفکر و منطق صحیح، ضمن احترام به این حقوق و ارزش های انسانی، نه تنها فضای جامعه را از ایجاد تشنج، آشوب و جنگ دور نموده بلکه زمینه را به سوی گسترش صلح، دوستی و آرامش سوق می دهد. کشور ایران میراث دار منشور حقوق بشر و اصل احترام به ارزش و شأن انسان و موجب افتخار در دنیا است. امیدوارم کماکان ما وارثین گذشته نیک و پسندیده این مرز و بوم و یادگار این افتخار تاریخی بتوانیم ضمن احترام به اصل اساسی و ابتدایی حقوق انسانی و رعایت همه حقوق شهروندی و اصل برابری، نظر جامعه جهانی را به عدم تبعیض و تفرقه بین افراد و عدم نقض حقوق آنها و اجرای عدالت بین تمامی اقشار جامعه ایران، و متوجه نماییم.

بشار کاظمی

وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوق بشر

وکیل و دادرسی عادلانه

در هشتمین کنگره سازمان ملل متحد مربوط به پیشگیری از جرم و رفتار مجرمین (۲۷ اوت تا ۷ سپتامبر ۱۹۹۰، هاوانا، کوبا) سندی تحت نام «اصول اساسی نقش و وظایف وکلای دعاوی» به تصویب رسید که در آن با توجه منشور سازمان ملل (مردم سراسر جهان در آن بر عزم راسخ خود مبنی بر فراهم ساختن لوازم ضروری حفظ عدالت تاکید کرده)، اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که همگی بر دادرسی عادلانه تاکید داشته اند، وجود کانون های حرفه ای وکلا را جهت حمایت از اعضا خود لازم دانسته و کشورهای عضو را ملزم به رعایت اصولی در قانون گذاری نموده است که می توان به مواد ۲۴ (وجود کانون های حرفه ای خودگردان و تعیین هیأت اجرایی توسط اعضا و عدم دخالت نیرویی خارج از کانون)، ۱۶ الی ۲۱ (تضمینات شغل وکالت جهت دفاع وکلا، مصونیت از تعقیب در خصوص اعمال انجامی در راستای انجام وظایف وکالتی، عدم متشابه پنداری وکیل با اعمال موکل، دسترسی بدون مانع به وکیل، دسترسی وکلا به پرونده و مدارک و ...) اشاره شده است. نهاد کانون وکلای دادگستری را کهن ترین نهاد مدنی در ایران دانسته اند. متأسفانه این نهاد در گذر زمان مورد هجمه کسانی قرار گرفته که با برداشتنی ناصواب از عدالت سعی در قبومت بر آن داشته. فارغ از اینکه وکلا در راستای انجام وظایف حرفه ای خود نه تنها در پاره ای اوقات از حقوق مصرّح در قوانین سرزمینی نیز برخوردار نیستند، در اقداماتی که در چند سال و علی الخصوص چندماه گذشته بر علیه نهاد وکالت و کانون های وکلا با صدور بخشنامه و پیش نویس قانون و تصحیح قانون و غیره صورت پذیرفته نه تنها از اصول حاکم بر قوانین مسبوق عدول شده بلکه با عدم دقت در اصول جهانی مربوط به وکلای دادگستری سعی در از میان برداشتن یکی از ارکان اساسی دادرسی عادلانه (وکیل مستقل) شده است. از آنجایی که حضور وکلای دادگستری مستقل با تضمینات شغلی متناسب از ارکان اساسی دادرسی عادلانه و حفظ حقوق انسانی تک تک افراد می باشد. امید است با نگاهی حداقلی به سیر تحول قانونی نهاد وکالت در ایران و اصول بین المللی از صدمه به این نهاد سترگ مدنی خودداری شود چرا که واضعین قوانین فعلی خود شاید در آینده، نیاز به بهره مندی از وکلایی مستقل داشته باشند که بر اساس قوانین خود وضع کرده در دسترشان نباشد.

صالح نیکبخت

وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوق بشر

فاصله ۷ روزه سالگردهای تصویب قانون اساسی ایران در فروردین ۱۲ آذرماه سال ۱۳۵۸ و تصویب منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر (منشور- اعلامیه) در ۱۹ آذر سال ۱۳۲۴ (۱۹۴۵ م) مانع از آن نیست که به هردو موضوع و موارد مشترک و تحقق نیافته آن دو سند معتبر بین المللی و معتبرترین سند ملی ایران نپردازیم. یکی از انسانی ترین اهداف نویسندگان منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر، به نحوی که به ترتیب در بند های ج و ب مواد ۵۵ و ۱۳ و دیگر مواد منشور و اعلامیه آمده است تحقق موازین حقوق بشر و آزادی های دموکراتیک بدون هرگونه تبعیض و فراتر از زمان و مکان و اعمال این حقوق برای تمام افراد نوع بشر بود. جزئیات این آزادی ها و رفع هرگونه تبعیض و منع هر نوع شکنجه جسمی و روحی به هر صورت و شکل و برخورداری تمام انسان ها از محاکمه عادلانه و برابر در سایر مواد اعلامیه و منشور و نزدیک به صد سند بین المللی و منطقه ای حقوق بشر به ویژه میثاقین صیانت از حقوق مدنی و سیاسی و فرهنگی و اقتصادی مورد تأکید قرار گرفته است. کشور ما هم پیش از قیام سال ۱۳۵۷ و هم بعد از انقلاب ایران این اسناد را پذیرفته و به لحاظ اعتبار حقوقی مانند قوانین کشور، لازم الاجرا می باشد. اصول ۱۹ و ۲۰ قانون اساسی ایران نیز تصریح دارد که مردم ایران از هر قوم (ملیت) و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ و نژاد و زبان و مانند اینها سب امتیاز نخواهد بود. همین قانون در اصل بیستم تأکید می کند: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق؛ انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند. به شرحی که می آید در اصول مختلف این قانون بر حفظ و اجرای بسیاری از حقوق مردم تأکید شده است. با این حال هم در جهان پس از پایان جنگ جهانی دوم و هم در ایران پس از تصویب قانون اساسی و تثبیت حاکمیت ها خوانش های جدیدی از مفاهیم اسناد بین المللی و ملی مطرح گردید؛ چنان که بسیاری از کشورهایی که برای جلوگیری از برافروخته شدن جنگ ها اقدام به ایجاد سازمان ملل متحد کردند پس از پایان جنگ جهانی. با برداشت های جدید خود از اهداف و آرمان های منشور ملل متحد درگیر جنگ های منطقه ای (جنگ کره) شدند و یا با کمک به عوامل و طرفداران مزدوران خود با کودتاهای نظامی یا کاهی دولت های مردمی را ساقط کردند. ایالات متحده آمریکا و انگلستان کشورهای شاخص سرمایه داری و عضو پیمان ناتو و به اصطلاح لیبرال در ایران دولت

بهمناسبت روز جهانی حقوق بشر

ملّی و قانونی دکتر محمّد مصدق را سرنگون کردند. طرفداران اّتحاد جماهیر شوروی سابق در افغانستان به حکومت نسبتاً آزاد مشروطه ظاهرشاه پایان دادند و این دو کشور را به لحاظ توسعه سیاسی و برخورداری مردم از حقوق بشر و آزادی های سیاسی به نیم قرن پیش از کودتا برگرداندند. هیچ یک از همپیمانان این کشورها نه تنها این نقض حاکمیت های ملی و سرکوب مردم و نقض حقوق بشر در آن کشورها را محکوم نکردند بلکه برای اقدامات کودتاچیان و حامیان آنها نیز هلهله کشیدند. امضاءکنندگان منشور و اعلامیه قبل و بعد از این کودتاها در سراسر دنیا نیز کودتاهای ضد مردمی به راه انداختند و چه جنایاتی در کشورهایی نظیر اندونزی، کره جنوبی، شیلی، آرژانتین، برزیل و یونان صورت نگرفت. به این جهات نیمه دوم قرن بیستم را دوران کودتاها نامیده اند. جدا از نقض حاکمیت سیاسی دولت ها توسط کشورهای امضاءکننده منشور و اعلامیه؛ در ۷۵ سال گذشته این دولت ها هم در کشورهایشان و هم در خارج و غالباً به نام دفاع از حقوق بشر، به صورت گسترده این حقوق را نقض کرده اند؛ شکنجه های وحشتناک قرون وسطایی، ربودن و اعدام های سازمان یافته آزادی خواهان و فعالین حقوق بشر و حبس و حصر غیرقانونی آنان به بهانه حفظ امنیت ملی، دادرسی های غیر عادلانه و بدون رعایت موازین قانونی و دسترسی متهمان به وکیل منتخب خود، محدود شدن آزادی بیان و فعالیت های سیاسی و مدنی و حتّی صنفی برای طبقات و اصناف ستمدیده، تعرض به نویسندگان، روزنامه نگاران، هنرمندان، استادان و معلّمان و سانسور گسترده و شدید مطبوعات در گوشه و کنار دنیا نیز رواج یافت. گستره نقض حقوق بشر به لحاظ وسعت و جمعیت کشورها بسیار بیشتر از کشورهایی بود که این حقوق تبلیغ و ترویج می شد. این اقدامات کم و بیش به رویه ای متداول تبدیل و از حالت استثنا خارج و قاعده شد. در کشور ما نیز علیرغم انتظاراتی که مردم از اجرای قانون اساسی داشتند و ده سال نیز برای اجرای مُرّ این قانون که آن را میثاق ملی و قرارداد بین ملت و حکومت می گفتند صبر کردند، تفسیرهایی تازه مطرح شد. با خوانش جدید اساساً نه تنها جایی برای دگراندیشان در قانون اساسی نبود بلکه به تدریج برخی از مبارزان خوشنام را هم از میدان سیاست و اداره کشور خارج کردند. تفسیر و تعبیری از قانون صورت گرفت که هم مطبوعات محدود می شد و هم فعالیت سیاسی برای ورود پیروان ادیان شناخته شده در قانون اساسی و پیروان سایر مذاهب اسلامی برای تصدّی مشاغل درجه چندم محدود گشت. در لوای تفسیر جدید از قانون اساسی دالان ورود افراد به مجلس و شوراها نیز تنگ تر و تنگ تر گردید. علیرغم تأکید قانون اساسی بر «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی» و تأکید این قانون بر «تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم (مردم) در برابر قانون» باید گفت

آیت‌الله سیدمصطفی محقق داماد:

انتظار این است که نهاد وکالت مستقل از قدرت و دیده‌بان و تکیه‌گاه حقوق عمومی تلقی شده و در دفاع از حقوق شهروندان مقتدرانه و بهنگام عمل کند.
کانون‌های وکلا پیش و بیش‌ازاینکه مدافع حقوق افراد و موکلین خود باشند باید حامی و مدافع حقوق ملت باشند.
نسخه تحیف‌شده یا ناتوان و بی‌انگیزه در دفاع از حقوق ملت‌ زیبنده کانون وکلا نیست و باید زمینه توان‌افزایی و همبستگی وکلا برای دفاع از حقوق مردم فراهم گردد.

به رغم گام‌های کوتاه و بلندی که برخی مقامات بر می‌دارند، چون این گام‌ها نهادینه نشده است تبعیضات ناروا، درجامعه به‌دلیل شکاف‌های فراوان اجتماعی؛ غنی و فقیر (طبقاتی) و جنسیتی (نابرابری زن مرد در برخورداری از امکانات و فرصتهای شغلی در همه زمینه‌ها) و سِن (محروم شدن جوانان از بسیاری از امکانات) و نیز شکافی که میان پیروان ادیان و مذا هب و اقوام وجود دارد، امنیت قضایی عادلانه برای مردم به جهت تحدید دفاع از متهم آن هم با تصویب قانون (تبصره ذیل ماده ۴۸ ق ا د ک)تأمین نمی‌شود.
نا متوازن بودن توسعه اجتماعی در کشوری که مرکز محوراست در واقع مکمل همه شکاف‌هایی است که در بالا به آن اشاره شد و حکایت از آن دارد که تاکنون دولت‌ها نتوانسته یا نخواسته‌اند اهداف محوری مورد نظر قانون اساسی در اصول ۲ و ۳ و ۱۱ و ۱۵ و ۲۲ اصل فصل سوم تحت عنوان حقوق ملت (اصل ۱۹ تا ۴۰) را که اصول بنیادین آزادی‌های عمومی و حقوق بشراست اجرا کنند، درحالی‌که طبق اصل نهم همین قانون؛ «آزادی واستقلال و وحدت وتمامیت ارضی کشوراز یکدیگرتفکیک ناپذیرند و حفظ ان وظیفه دولت واحاد ملت است» این اصل پایه در قانون اساسی بر این نکته تاکید میکند؛ «هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی به استقلال سیاسی،فرهنگی، اقتصادی ونظامی وتمامیت ارضی ایران کمترین خدشه ای واردکنند» تصویب کنندگان قانون اساسی به موارد خلاف آن نیز توجه دقیق کرده و در پایان همان اصل هشدار داده اند؛ «... و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال وتمامیت ارضی کشور آزادی‌های مشروع را هرچند (حتّی) با وضع قوانین ومقررات، سلب کند».
در چنبره این تهدید و انزار قانون اساسی چه کسی می‌تواند ادعا کند حقوق بشر و آزادی‌های مشروع مردم ایران سلب نشده است فراموش نکنیم؛ حمایت از آزادی‌های مشروع مردم یا همان حقوق بشر لازم و ملزوم همدیگرند که رواست در یاد داشتی دیگر تحت عنوان امنیت ملی وحفظ حقوق بشر به این مهم نیز بپردازیم.

سوده لطفی

وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوق بشر

زن در پرتو حقوق بشر

اگر با نگاه سنتی به زن؛ به مفهوم حقوق بشر بپردازیم؛ شاید نتوان حقوقی بالاتراز بردگی پنهان برای آن شناسایی کرد و شاید، این نیز نتوان گفت که زن یک هم‌نوع و مخلوقی از مخلوقات خداوند تبارک و تعالی ست؛ مخلوقی بنام انسان لذا، چنانچه بخواهیم زن در پرتو حقوق بشر به مفهوم انسان را به تحریر قلم تفسیر کنیم؛ باید فارغ از هرگونه توجه به تعریف از حقوق بشر اعم از هر منشور

سال دوم - شماره بیست‌وچهارم - هفته سوم آذرماه ۱۳۹۹
نشریه روابط عمومی کانون وکلای دادگستری مرکز

رفع تبعیض ناروا نسبت به زنان نیازمند مطالبه‌گری است

یا اعلامیه جهانی، به ذات و خواست انسانی او توجه کنیم. یعنی حقوق بشر را از منظر یک زن برای یکبار هم که شده مورد پرسش قرار دهیم. بدانیم که یک زن از حقوق بشر چه می‌خواهد و چه حقوقی در ذهن او، کرامت مطلوب است. طبیعی ست که تفاوت فرهنگی، قومی و سطح رفاه اجتماعی، بیشترین تأثیر در خواست زنان را دارد؛ به معنی دقیق کلمه، خواست یک زن ایدئولوژیک با خواست یک زن آزاد متفاوت است. و همچنین، زندگی در نگاه دو زن از طبقه متفاوت اجتماعی... آ یا این‌گونه نگرستن به موضوع، صحیح است؟ اگر صحیح بود امروز نباید شاهد ممنوعیت برده‌داری و قاچاق انسان بودیم؛ و آپارتاید و ژنوساید در اکثر نقاط جهان بیداد می‌کرد. پس چرا این‌گونه نیست؟ و جامعه جهانی حساسیت ویژه‌ای به مسائل حقوق بشری دارد.... بنابراین باید با نگاه صحیح جهانی به اشتراکاتی از حقوق بشر برای نوع انسان بپردازیم. اشتراکاتی همچون حقوق مندرج در اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸، میثاق حقوق مدنی و سیاسی ۱۹۶۶ و موضوعات مرتبط با آنها که نیازمند گفتگوهای ملی و بومی جدّی پیرامون آن هستیم.

محمدرضا شاکری

وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوق بشر

تعهد دولت به درمان تکلیفی حقوق بشری است

کجا، بعد از همه، نقش، جهانی حقوق بشر آغاز می‌شود؟ در جاهای کوچک، نزدیک به خانه، آنقدر نزدیک و آنقدر کوچک که روی هیچ نقشهٔ جهان دیده نخواهد شد. مگر اینکه این حقوق در آنجا معنایی داشته باشد، حتی معنایی کوچکی. بدون اقدام هماهنگ شهروندان برای برقراری این حقوق در کنار جایی که زندگی می کنند، ما بیهوده به دنبال پیشرفت در موارد بزرگتر خواهیم بود (النور روزولت، از نویسندگان اعلامیه جهانی حقوق بشر).
دهم دسامبر هر سال (۲۰ام آذرماه) روز جهانی حقوق بشر برگزار می‌شود. مبنای این روز به سال ۱۹۴۸ میلادی (آذر ماه ۱۳۲۷ خورشیدی) باز می‌گردد؛ روزی که مجمع عمومی سازمان ملل متحد اعلامیه جهانی حقوق بشر (The Universal Declaration of Human Rights) با عنوان مخفف UDHR را از تصویب گذراند. ایران در سال ۱۳۲۷ خورشیدی آن را امضاء کرده است. اعلامیه جهانی حقوق بشر سندی پایه است؛ نقطه عطفی برای برقراری حقوق مساوی برای

استاد دکتر محمدعلی موحد:

عزیمت‌گاه فعالیت حقوق بشری تتبع و تحقیق و ترجمه و فعالیت نظری و ترویجی حرفه‌ای است و انتظار می‌رود. نسل جوان متعهدانه‌تر و مسوولانه‌تر در راستای تحقّق حقوق بشر همت گمارند. در عصاره‌تباطات عذر و بهانه‌ای برای کم‌کاری نیست و جوان‌ترها باید فرصت را برای توسعهٔ این علم در کشور مغتنم شمرند و تا دم آخر دمی فارغ نباشند.

همهٔ نوع بشر، فارغ از نژاد، رنگ، مذهب، جنس، زبان، اعتقاد سیاسی یا باورها، ملیت، خاستگاه اجتماعی، ثروت، تولد و یا هروضع دیگری، تنها سندی در جهان که به ۵۰۰ زبان ترجمه و تکثیر شده است. موضوع حقوق بشر در سال ۲۰۲۰، بهبودی بهتر؛ پشتیبان حقوق بشر باشید، است. رویکرد امسال سازمان جهانی حقوق بشر بر مبنای همه‌گیری ویروس کرونا (COVID-19) و با تمرکز بر تأمین پشتوانه‌های «نیاز برای دوباره ساختن» و اطمینان بخشی از اینکه این حق در مرکز توجهات حقوق بشری قرار دارد، می‌باشد. ما به اهداف مشترک جهانی نخواهیم رسید مگر اینکه قادر باشیم شرایط برابر را برای همه فراهم آوریم و از نقاط ضعف مان در مواجهه با شیوع این بیماری بیاموزیم و با تمسک به معیارهای متعارف حقوق بشری برای از پیش برداشتن روشمند این نوع پدیده‌ها، نابرابری‌های میان نسلی (والدین و فرزندان)، محرومیت‌ها و تبعیض‌ها استفاده کنیم. با ذکر این پیشینه، جا دارد وکلای دادگستری، قضات و حقوقدانان براحقاق حقوق ملت بر مبنای اهداف بین‌المللی، رویکردها و بر اساس مواد ۶ و ۲۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر از حیث تعهدات بین‌الملل دولتهای عضو سازمان ملل متحد بر پایهٔ اصول منشور ملل متحد (ایران در ۲۶ ژوئن ۱۹۴۵ آن را امضاء کرده است) و همچنین ذیل فصل تعهدات دولت‌ها بر اساس اعلامیه کنفرانس توسعه اجتماعی کپنهاگ (مارس ۱۹۹۵)، مضافا تکالیف دولت در برابر ملت بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بویژه بند ۱۲ اصل سوم و

موضوع حقوق بشر در سال ۲۰۲۰

بهبودی بهتر؛ پشتیبان حقوق بشر باشید، است

اصول ۲۹ و ۵۶ و ۶۰ که برخورداری از خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره را حقى همگانی اعلام داشته و دولت را ملکف به تأمین و تضمین حق درمان و بهداشت و سلامت برای احاد مردم نموده است، که بر طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم خدمات و حمایت‌های مالی برابر یکایک افراد کشور تأمین کند، پافشاری و از دولت بلحاظ تعهدات بین‌المللی، تعهدات حقوق بشری و اصول قانون اساسی بخواهند که از مجرای نهادهای وابسته از قبیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تأمین اجتماعی در جهت ریشه کنی و ارائه خدمت برای درمان و پیشگیری تک تک اشخاص در برابر ویروس کرونا اقدام قاطع و با قید اولویت تأمین منابع مالی و انسانی کند.
روز جهانی حقوق بشر فرصتی است برای تأیید دوباره اهمیت حقوق بشر برای «دوباره ساختن جهانی که ما می‌خواهیم» و نیاز برای همبستگی جهانی همانند ارتباط‌های فردی و تقسیم اصول انسانیت است.

رئیس کانون وکلای دادگستری مرکزدر نخستین جلسه کمیسیون حقوق بشر در دوره جدید مطرح کرد:

افراد خاموش در معرض آسیب حقوق بشری اولویت باشند

مدار حقوق بشر افزود: هر نقصانی که در روند دادرسی منصفانه پدیدار شود و دسترسی شهروندان به حق دادخواهی را دستخوش تضییع یا سخت کند خلاف حقوق بشر قلمداد و وکیل مستقل در صیانت از حقّ دفاع باید نسبت به اقامهٔ حقّ، کنشگری فعالانه و حرفه‌ای داشته باشد. وی به نقش آموزشی و ترویجی کمیسیون حقوق بشر پرداخته و خواستار برنامه‌ریزی جدی برای توسعه و ترویج موازین حقوق بشر و شهروندی در سطح کانون‌های وکلای سراسر کشور شد. مالکی گسترش تعامل با بخش‌های مرتبط با حقوق بشر نظیر نهادها وسازمان‌های خط مقدم مباحث حقوق بشری مثل ناجا و بهزیستی و زندان‌ها همچنین انجمن‌های مردم نهاد حقوق بشری را ضروری دانست و بر برنامه‌ریزی عملی در این عرصه تاکید کرد. در ادامه این جلسه و حسب آیین‌نامه داخلی کمیسیون‌های کانون وکلای دادگستری، انتخابات دبیر و نایب دبیر و منشی کمیسیون برگزار شد و حسب رأی‌گیری اعضا، وکیل محمّدصالح نقره‌کار به‌عنوان دبیراول و وکیل محمّدرضا شاکری دبیر دوم و وکیل سوده لطفی به‌عنوان منشی انتخاب شدند. «روابط عمومی کانون وکلای دادگستری مرکز».

مصادیق نقض حقوق بشر به درستی شناخته و مساعدت‌های حقوق بشری برای کسانی که در عرصه عمل واقعاً محتاجند، ارائه شود. رییس کانون وکلا با اشاره به تقویت تعاملات حقوق بشری با کانون‌های وکلای داخلی و جهانی اظهار داشت: گسترش تعامل در حوزهٔ داخلی و بین‌المللی، زمینه مشارکت‌جویی و هم‌افزایی در ارتقای حقوق انسانی را تقویت می‌کند. وی با استقبال از آرای محاکم که بر مبنای استدلال‌ها و استانداردهای حقوق بشری تحریر می‌شود افزود: آرای محاکم و اندیشه‌های حقوقی که با رسمیت شناختن حقوق بشر در صدد حمایت از آزادی‌های عمومی و احیای حقوق عامّه و امنیت قضایی هستند موجبات تضمین و ارتقای حقوق شهروندان را فراهم آورده و برغناى رژیم حقوقی افزون می‌کنند. وی با اشاره به وضعیت زندان‌های کشور و زندانیان ایرانی خارج از کشور به تسهیل دسترسی به خدمات حقوقی و حقوق بشری در سطح عمومی پرداخته و گفت: کمیسیون حقوق بشر در این دوره به عرصه‌های خاموش حقوق بشری بیشتر توجه کند و حقوق بشر را به بطن جامعه ببرد. رییس هیأت مدیره با اشاره به ملزومات عدالت قضایی و موازین دادرسی منصفانه بر

رئیس کانون وکلای دادگستری مرکز در نخستین جلسهٔ کمیسیون حقوق بشر در دوره جدید مطرح کرد: نقش آفرینی فعالانه وکلا در عرصه حقوق بشر ضروری است دوره جدید کمیسیون حقوق بشر کانون وکلای دادگستری مرکز با حضور رییس هیأت مدیره کانون وکلای دادگستری مرکز و ۱۴ عضو جدید منتخب کمیسیون در کانون وکلای دادگستری برگزار شد. دکتر جلیل مالکی طی سخنانی ضمن تاکید بر اهمیت راهبردی کمیسیون حقوق بشر با اشاره به ضرورت‌های کنش حقوق بشری در جامعه، عمل‌گرایی، جامع‌نگری، رویکرد تخصصی و پرهیز از حواشی و شعار زدگی را لازمهٔ فعالیت صحیح کمیسیون دانسته و ابراز داشت: در تمام دنیا شاهد نقش اثربخش و پررنگ کانون‌های وکلا در پایش و تضمین حقوق بشر هستیم و وکلای دادگستری با تکیه بر استقلال نهادی خود در عرصه توسعه و ارتقای حقوق بشر فعالانه عمل می‌کنند وی با تاکید بر نگاه حرفه‌ای به مقولهٔ حقوق بشر افزود: «باید رویکرد حقوق بشر علمی و معطوف به عموم مردم باشد و نه فقط برای افراد تئیردار و صاحب عنوان». هرچند که این افراد هم بایددر موارد لازم تحت حمایت حقوق بشری قرار گیرند، در این راستا لازم است

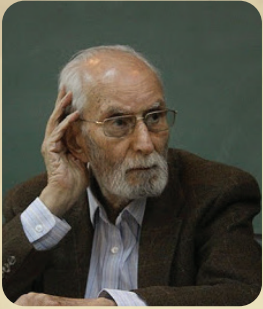
آیت‌الله سیدمصطفی محقق داماد:

کانون وکلا آنگاه موثق و اثربخش است که اعتبار خود را به قصد تأمین و تحقق خیر عمومی به‌کار گرفته و از حقوق ملت بدون مسامحه و لکنت و محافظه‌کاری صیانت کند. میدان‌داری افراد خوشنام و فسادستیز و اخلاص برای تأمین خیر عمومی در عین استقلال از قدرت لازمهٔ این حرکت است.

استاد دکتر محمدعلی موحد:

گاه اجتهادی و روزآمد یا به تعبیر مولانا که "شرط تبدیل مزاج آمد بدن" ناظر بدان است که تحولات و تغییرات در روزآمدی و پاسخگویی و توسعه علم حقوق و خصوصاً حقوق بشر درک شود و نگاهی پیشرو به تحولات حقوقی داشته باشیم. علم حقوق ذاتاً محافظه کارانه است اما باید راه را فراخ دید و مسیر را باز کرد تا در هر عصری به تناسب مقتضای زمانه، پویایی برای تسهیل دسترسی به عدالت و آزادی و انصاف فراهم شود.

نگاهی به حقوق دادخواهی

محمد رضا فقیهی

وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوق بشر

«هر کس حق دارد در تصمیمات مربوط به حقوق و تعهدات خود یا هر اتهام جزایی که به او وارد شود با تساوی کامل از یک رسیدگی منصفانه و علنی در دادگاهی مستقل و بی طرف برخوردار باشد»

و محتمل است، ندانسته و در تمامی دعاوی، اجرای دادرسی منصفانه را الزامی انگاشته‌اند. وفق اصول ۱۵۶ و ۱۵۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تحقق بخشیدن به عدالت و رسیدگی به شکایات و تظلمات شهروندان و حل و فصل دعاوی در زمره وظایف و مسئولیت‌های قوه قضائیه و محاکم دادگستری است لذا اگر بنا بر اعمال و اجرای دادرسی منصفانه باشد، قوه قضائیه مسئول آن است. به یاد ندارم شورای عالی قضایی در زمان حاکمیت قانون اساسی پیشین و پس از آن، قوه قضائیه در ساختار جدید، در این چهل و دو سالی که از پیروزی انقلاب اسلامی ایران سپری می‌شود، میزان تحقق دادرسی منصفانه و اجرای عدالت را بر پایه داده‌های آماری و اطلاعات واقعی و متقن، ارزیابی و نتیجه آن را در معرض افکار عمومی قرار داده باشد. شاید علت، این باشد که قوه قضائیه الزام و ضرورتی به انجام این کار و ارائه گزارش عملکرد خود به مردم ایران به عنوان صاحبان واقعی حکومت، نمی‌بیند اما چنین نگاهی موجب می‌شود تا مردم و بالاخص آگاهان و صاحب نظران مسائل حقوقی بر اساس گزارشات منتشره از سوی متهمان و محکومان پرونده‌های جزایی و وکلای آنان و اصحاب دعوی در پرونده‌های مدنی (غیر جزایی)، به دآوری عملکرد دستگاه قضاء کشور بپردازند. در بعد بین‌المللی نیز نظام جمهوری اسلامی ایران و قوه قضائیه آن از حیث رعایت موازین حقوق بشر با چالش‌های عدیده‌ای مواجه است که یکی از آن چالش‌ها، گزارشات گزارشگران ویژه سازمان ملل متحد در امور ایران در سنوات گذشته بوده است که از جمله محورهای گزارشات گزارشگران مذکور، عدم رعایت حقوق متهمان است که مانع از تحقق دادرسی منصفانه می‌باشد. ستاد حقوق بشر قوه قضائیه در تمامی ادوار پیشین، گزارشات گزارشگران ویژه ایران و شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد را مغرضانه و خلاف واقع اعلام و تلاشی جدی و موثر در رفع موجبات تهیه گزارشات موصوف به عمل نیاورده، لابد طرز تلقی این بوده که اگر بر آن گزارشات صحه گذاشته شود، به منزله اعتراف ایران به نقض حقوق بشر بوده و این اعتراف، حیثیت ایران در بعد بین‌المللی را از بین خواهد برد. نتیجه این رویکرد، تنزل رتبه و جایگاه حقوق بشری کشور در تمامی سالهای اخیر بوده و با تأسف، تلاشی در جهت اصلاح این رویکرد ناصواب صورت نگرفته است. حتی اگر دست اندرکاران حقوق بشر در قوه قضائیه به موازات نفی و رد گزارشات حقوق بشری، به رفع زمینه‌ها و موجبات تنظیم و انتشار گزارشات حقوق بشری نهادهای بین‌المللی به ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد علیه ایران اهتمام

می‌ورزیندند، اقدامی پسندیده بود و می‌توانست مانع از تنظیم و انتشار گزارشات آتی مراجع حقوق بشری بین‌المللی بشود اما به نظر می‌رسد چنین اراده و اهتمامی در مسئولان امر وجود ندارد. نگارنده به دلالت پرونده‌های متعدد در اختیار و نحوه دادرسی‌های به عمل آمده و احکام صادره در تعداد قابل توجهی از آن پرونده‌ها، عرض می‌کنم که حال قوه قضائیه و دادگاه‌های آن خوب و مساعد نیست و بدیهی‌ترین اصول و قواعد دادرسی از سوی عده‌ای از قضات محترم محاکم نخستین و تجدیدنظر و حتی دیوان عالی کشور در پرونده‌های مطروحه نادیده انگاشته شده و رعایت نگردیده است و مادامی که رییس محترم قوه قضائیه دست به یک خانه‌تکانی اساسی در دادگاه‌ها و چیدمان قضات و حتی کادر دفتری شعب دادگاه‌ها نزنند، درب بر همان پاشنه سابق خواهد چرخید. درد بزرگی است که برخی از قضات دادگاه‌های بدوی (که متأسفانه تعدادشان هم اندک نیست) به رغم وظیفه ذاتی و اقتضاء حرفه قضاوت، پرونده را به طور دقیق مطالعه نکنند و بدون توجه به اسناد و دلایل مضبوط در پرونده و بدون امعان نظر به مطالب دفاعی ارائه شده از سوی اصحاب دعوی و وکلای آنان، اتخاذ تصمیم نمایند و قضات دادگاه‌های تجدیدنظر و شعب دیوان عالی کشور که از حیث دانش و تجربه قضاوت، در سطوحی بالاتر از قضات دادگاه‌های بدوی قرار دارند، متعرض نقض فاحش مقررات قانونی و اصول دادرسی از سوی محاکم تالی نشده و احکام ناصواب صادره را ابرام کنند. آیا با این وضع، دادرسی منصفانه امکان تحقق دارد؟ این، هشدار یک نهاد حقوق بشری بین‌المللی نیست، هشدار خیرخواهانه یک وکیل دادگستری شاغل در ایران است که با احکام ناصواب و غیر عادلانه و غیر بی طرفانه تعدادی از شعب محاکم دادگستری، آزادی، حیثیت و اموال مشروع موکلانش به عنوان شهروندان کشور، برباد رفته است و دستگاه قضاء امیدشان به احقاق حق را به یأس تبدیل نموده است. چنانچه مسئولان محترم قوه قضائیه تمایل و اراده‌ای به ملاحظه و بررسی احکام ناصواب و غیر عادلانه صادره از دادگاه‌های دادگستری داشته باشند، بنده و همکاران ارجمندم آمادگی ارائه نمونه‌های زیادی از این دست احکام را داریم. سخن آخر اینکه انجام دادرسی منصفانه و اجرای عدالت نه لطف حکومت‌ها به شهروندان خود بلکه وظیفه ذاتی و اساسی آنها در قبال مردمشان است و حکومت‌ها و دولت‌هایی که موجبات دادرسی منصفانه و اجرای عدالت و احقاق حق مظلومان و صاحبان حق را فراهم سازند، نام کشور خود را در فهرست ممالک توسعه یافته از منظر قضایی و حقوق بشری ثبت می‌کنند و این، دستاورد اندکی نیست. **سید محمد رضا فقیهی** – ۱۳۹۹/۹/۱۷.

انجام دادرسی منصفانه و اجرای

عدالت نه لطف حکومت‌ها به

شهروندان بلکه وظیفه ذاتی و اساسی

آنها در قبال مردم است